

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

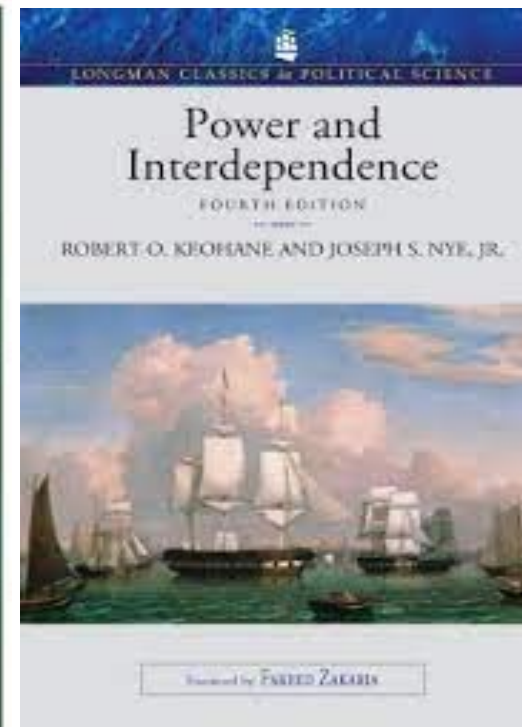
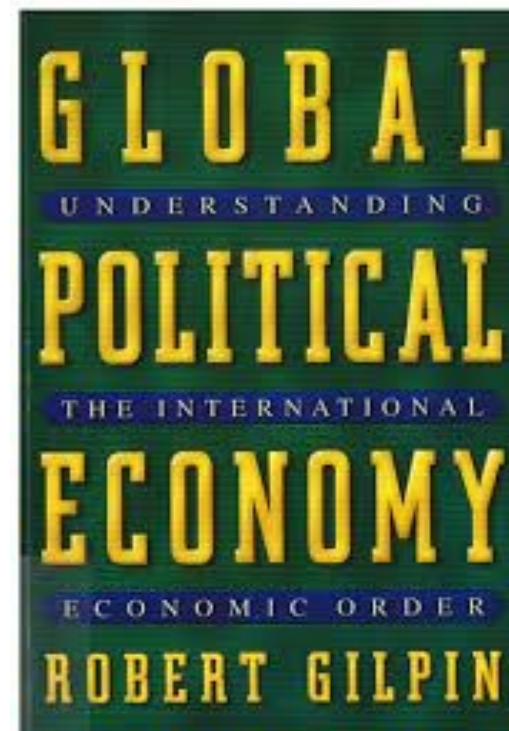
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Βασικό
Σύγγραμμα

Βοηθητικά (προαιρετικά) συγγράμματα,
αξιοποιήσιμα για τις εργασίες

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

- Τρόπος αξιοποίησης διαφανειών και e-class.
- Τελική εξέταση εφ' όλης της ύλης.
- Προαιρετική εργασία που θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί στην αίθουσα μαθήματος, η οποία θα μπορεί να προσθέσει 0-2 βαθμούς.

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας της Παγκοσμιοποίησης και οι θεμελιώδεις έννοιες του.
2. Το θεσμικό πλαίσιο της διεθνούς οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.
3. Η προσέγγιση του Ρεαλισμού
4. Η προσέγγιση του Φιλελευθερισμού
5. Η προσέγγιση του Ιστορικού Δομισμού
6. Πολυεθνικές εταιρίες και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
7. Οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις
8. Οι διεθνείς νομισματικές σχέσεις
9. Η διεθνής οικονομική ανάπτυξη και ανισότητες
10. Το εξωτερικό χρέος και οι κρίσεις
11. Η περιφερειοποίηση και το διεθνές εμπορικό καθεστώς
12. Οι σύγχρονες τάσεις στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία

3 βασικές Προσεγγίσεις

Τα 4 βασικά υποπεδία της ΔΠΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ποιο είναι το αντικείμενο της ΔΠΟ και ποια η σχέση της με άλλα αντικείμενα;
2. Ποιοι είναι οι 3 θεματικοί «άξονες» οι οποίοι θα διαπερνάν την ανάλυση όλων των αντικειμένων του μαθήματος;
3. Ποιες είναι οι βασικές θεωρητικές σχολές της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας (ΔΠΟ) και ποια τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά τους;

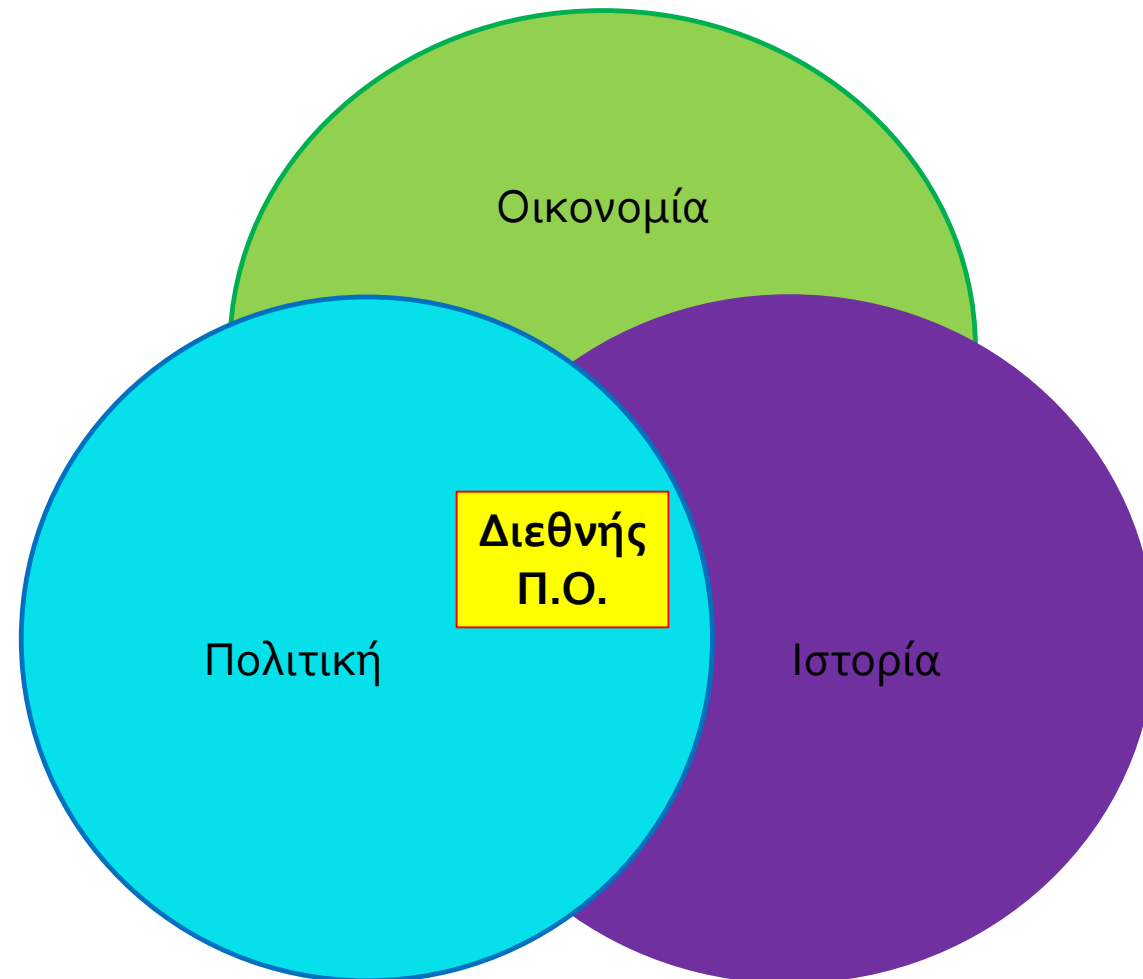
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Theodore Cohn, 2008, *Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Gutenberg*, σελ. 31-53 (Εισαγωγή).
2. R. Gilpin, 2001, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, σελ. 77-102 (κεφ. 4)
3. R. Keohane and J. Nye (Jr.), 2012, *Power and Interdependence*, 4th edition, 2012, Longman-Pearson, σελ. 32-51 (κεφ. 3).
4. B. Dunn, 2009, *Global Political Economy. A Marxist Critique*, Pluto Press, σελ. 1-6 (Introduction).

1. Ποιο είναι το αντικείμενο της ΔΠΟ και ποια η σχέση της με άλλα αντικείμενα;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (Δ.Π.Ο.);

ΟΙ 3 ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΗΣ Δ.Π.Ο.

ΔΙΕΘΝΗΣ

Ασχολείται με ζητήματα που έχουν διεθνή, και όχι στενά εθνικό χαρακτήρα

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αναλύει τις αποφάσεις των κρατών και των διακρατικών οργανισμών

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Μελετά ζητήματα κατανομής πόρων και διανομής εισοδήματος

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ Δ.Π.Ο.

Τέλη 19^{ου} αιώνα:
Παγκόσμια Πολιτική

1960s-1970s:
Διεθνής Πολιτική
Οικονομία (ΔΠΟ)

1919:

Διεθνείς Σχέσεις (ΔΣ)

ΙΧΝΗΛΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΡΙΖΩΝ ΤΩΝ ΔΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΠΟ: Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ (1648)

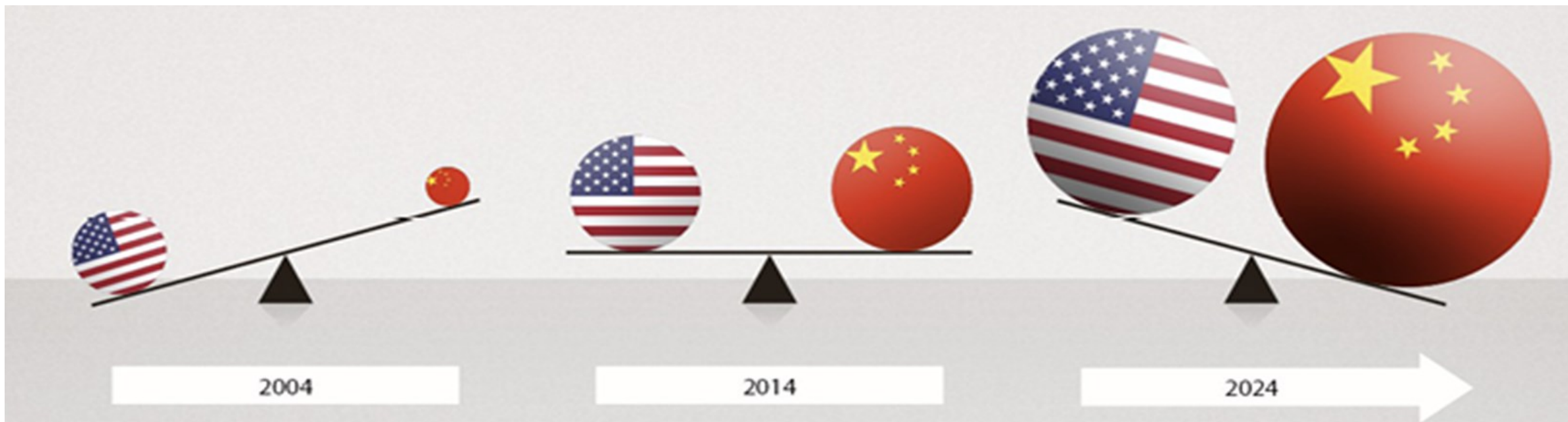
Πηγή: <https://cdn.britannica.com/60/360-050-CAFF1905/Thirty-Years-War.jpg>

Πηγή: Wikipedia, λήμμα: «Μεσαίωνας»

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ Η ΔΠΟ

1. Ποιο είναι το πραγματικό επίδικο του σημερινού ανταγωνισμού ΗΠΑ-ΚΙΝΑΣ;
2. Ποιος είναι ο ρόλος των Α.Ξ.Ε., του διεθνούς εμπορίου και του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος στην οικονομική ανάπτυξη και την παγκόσμια ανισότητα;
3. Ποιος είναι ο ρόλος των διεθνών οργανισμών όπως το ΔΝΤ, η ΠΤ, ο ΠΟΕ;
4. Ποιες είναι οι «κεντρομόλες» και ποιες οι «φυγόκεντρες» τάσεις στην ΕΕ; Το παράδειγμα του BREXIT.
5. Πως εξελίσσεται διαχρονικά η διελκυστίδα ανάμεσα στις τάσεις «παγκοσμιοποίησης» και «αποπαγκοσμιοποίησης» της διεθνούς οικονομίας;
6. Γιατί μεταβάλλονται στο πέρασμα του χρόνου οι κανόνες του διεθνούς νομισματικού συστήματος;
7. Ποιες είναι οι διεθνείς πλευρές της πρόσφατης μακρόχρονης κρίσης της ελληνικής οικονομίας;

ΑΕΠ (PPP) ΗΠΑ ΚΑΙ ΚΙΝΑΣ

GDP (PPP) in billions of dollars

	2004	2014	2024 est.
China	5,760	18,228	35,596
U.S.	12,275	17,393	25,093

Source: IMF, Economist Intelligence Unit

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΔΠΟ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

“I don’t care who writes a nation’s laws –or crafts its advanced treaties- if I can write its economic textbooks”

Paul Samuelson

Κλασική Πολιτική Οικονομία	Μαρξιστική Πολιτική Οικονομία	Νεοκλασικά Οικονομικά	Κεϋνσιανά Οικονομικά
Η αύξηση του εθνικού πλούτου και η αξία των εμπορευμάτων.	Οι ιστορικά μεταβλητές σχέσεις ανάμεσα σε ανθρώπους και κοινωνικές τάξεις κατά την παραγωγή και κυκλοφορία των προϊόντων.	Το οικονομικά προβλήματα που απορρέουν από το βασικό οικονομικό πρόβλημα (απεριόριστες ανάγκες-περιορισμένοι πόροι).	Ο τρόπος επίτευξης της πλήρους απασχόλησης όταν η οικονομία ισορροπεί σε ένα σημείο όπου αυτή δεν επιτυγχάνεται.

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

«Τα οικονομικά είναι η επιστήμη η οποία μελετά την ανθρώπινη συμπεριφορά ως μία σχέση ανάμεσα στους σκοπούς και τα περιορισμένα μέσα που έχουν εναλλακτικές χρήσεις».

Lionnel Robbins, (1932), *An Essay on the nature and significance of Economic Science*, London: Macmillan, p. 15

«Αυτό που έχω να μελετήσω σε τούτο το έργο, είναι ο κεφαλαιοκρατικός τρόπος παραγωγής κι οι σχέσεις παραγωγής και ανταλλαγής που αντιστοιχούν σ' αυτόν (...) ο τελικός σκοπός τούτου του έργου είναι ν' αποκαλύψει τον οικονομικό νόμο κίνησης της σύγχρονης κοινωνίας (...) η δική μου άποψη αντιλαμβάνεται την εξέλιξη των οικονομικών κοινωνικών σχηματισμών σαν φυσικοϊστορικό προτσές».

Καρλ Μαρξ, (2002), *Το Κεφάλαιο*, τόμ. Ι, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σελ. 12

Η ΣΧΕΣΗ ΑΤΟΜΟΥ-ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

“The community is a fictitious body, composed of the individual persons who are considered as constituting as it were its members. The interests of the community then is, what? – the sum of the interests of the several members who compose it. It is in vain to talk of the interest of the community, without understanding what is in the interest of the individual”

Bentham, 1948 [1780], *The Principles of Morals and Legislation*, New York: Hafner Press.

And, you know, there is no such thing as society. There are individual men and women and there are families. And no governments can do anything except through people, and people must look to themselves first. It is our duty to look after ourselves and then, also, to look after our neighbours.

Margaret Thatcher

Η ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ» ΚΑΙ ΤΟ «ΠΟΛΙΤΙΚΟ» ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ Δ.Π.Ο. (1)

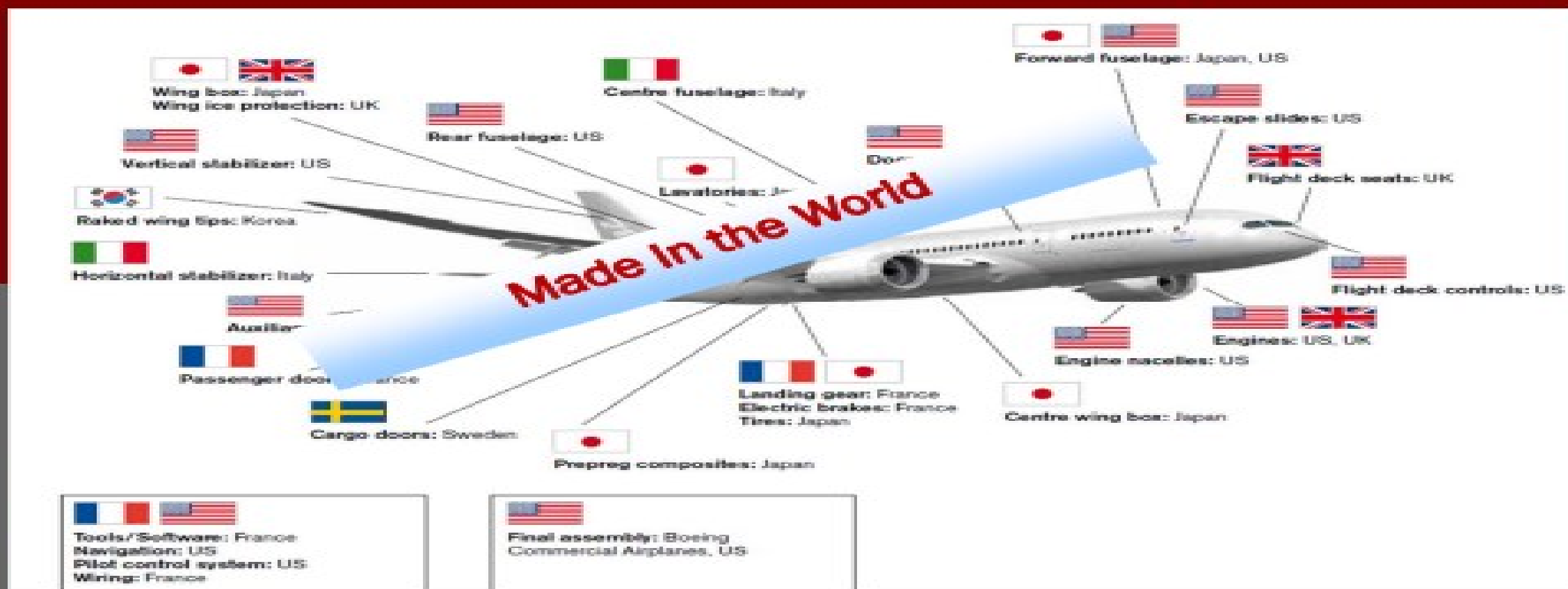
- «Το κεντρικό ζήτημα στη διεθνή πολιτική οικονομία αφορά την αλληλεπίδραση κ ρ α τ ο υ ς –μίας ανεξάρτητης εδαφικής μονάδας- και παγκόσμιας οικονομίας, η οποία είναι όλο και περισσότερο μη εδαφική ή υπερεδαφική» (T. Cohn, *Διεθνής Πολιτική Οικονομία*, Gutenberg, σελ. 31)
- «(...) ορίζω την “παγκόσμια πολιτική οικονομία” ως την αλληλεπίδραση ανάμεσα στην αγορά και τέτοιους ισχυρούς παράγοντες όπως τα κράτη, οι πολυεθνικές εταιρείες και οι διεθνείς οργανισμοί» (R. Gilpin, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, 2001, Princeton University Press, σελ. 17-18).

Η ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ» ΚΑΙ ΤΟ «ΠΟΛΙΤΙΚΟ» ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ Δ.Π.Ο. (2)

- «Παρόλο που η οικονομική ανάλυση μπορεί να παράσχει κάποιες κατανοήσεις της μεταβολής καθεστώτος, κανένας εξεζητημένος παρατηρητής, συμπεριλαμβανομένων των νεοκλασικών οικονομολόγων, δεν θα τη θεωρούσε ως επαρκή ερμηνεία. Για να εξηγήσουμε τη μεταβολή καθεστώτος, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε μοντέλα με ρητά πολιτικές υποθέσεις. Αλλά θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και κατανοήσεις για τις διαδικασίες οικονομικής μεταβολής.»
- «Η Δ(ιεθνής) Π(ολιτική) Ο(ικονομία) αναπτύχθηκε από την αναγνώριση ότι η διακρατική πολιτική και τα διεθνή οικονομικά δεν μπορούν να κατανοηθούν επαρκώς σε απομόνωση το ένα από το άλλο. Παρόλ' αυτά [η Δ.Π.Ο.] συχνά εισήγαγε τις διανοητικές παραδόσεις των κυρίαρχων Δ(ιεθνών) Σ(χέσεων) και των ορθόδοξων οικονομικών. Αυτό δημιούργησε κάποια μάλλον δυσεπίλυτα προβλήματα στην προσπάθεια ανάπτυξης μίας αποτελεσματικής σύνθεσης» (B. Dunn, *Global Political Economy. A Marxist Critique*, 2009, Pluto Presse, σελ. 2).

Made in the World Initiative (MiWi)

A Paradigm Shift to Analyzing Trade

SOURCE: MENG & MIROUDOT (2011)

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Πηγή: <http://flows-and-tolls.com/#/>

ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

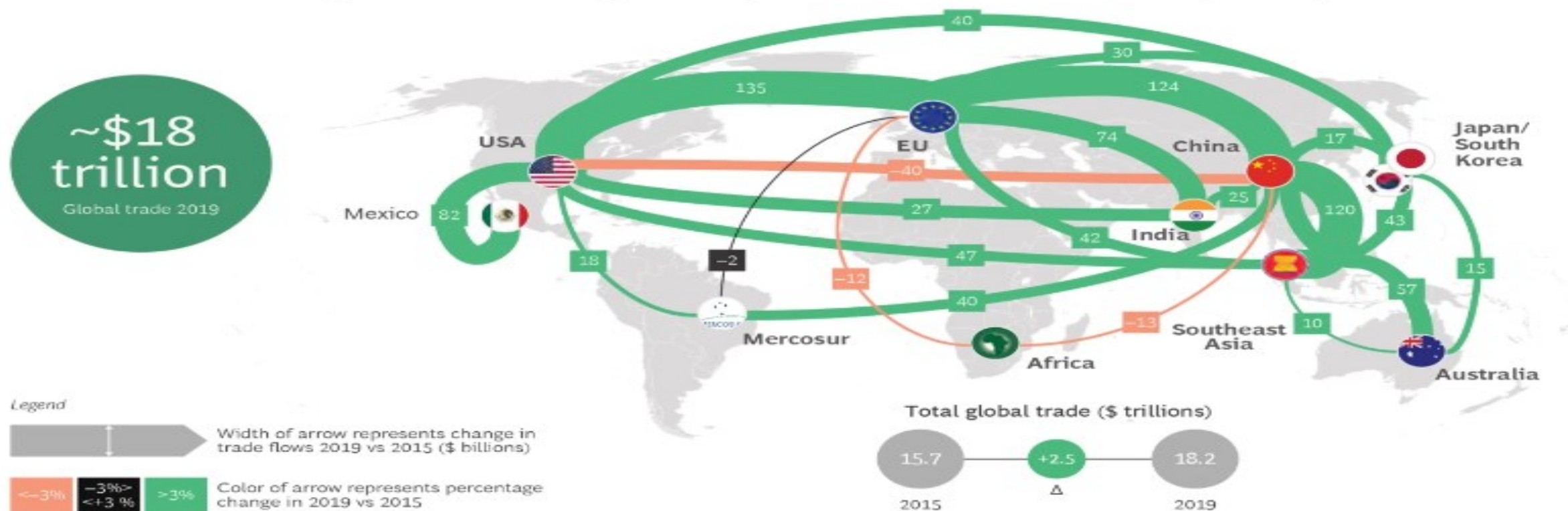

Πηγή: <http://flows-and-tolls.com/#!/300/>

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΡΟΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2015-2019

Exhibit 1 - Global Trade Generally Enjoyed Booming Growth in 2015–2019

Change in volume of traded goods in major corridors from 2015 through 2019 (\$billions)

Πηγή: <https://www.bcg.com/publications/2020/redrawing-the-map-of-global-trade/>

2. Ποιοι είναι οι 3 θεματικοί «άξονες» οι οποίοι θα διαπερνάν την ανάλυση όλων των αντικειμένων του μαθήματος;

ΤΑ 3 ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΑΣ

1. Σχέσεις Βορρά-Βορρά
2. Σχέσεις Βορρά-Νότου
3. Παγκοσμιοποίηση

1. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΟΡΡΑ-ΒΟΡΡΑ

Βορράς

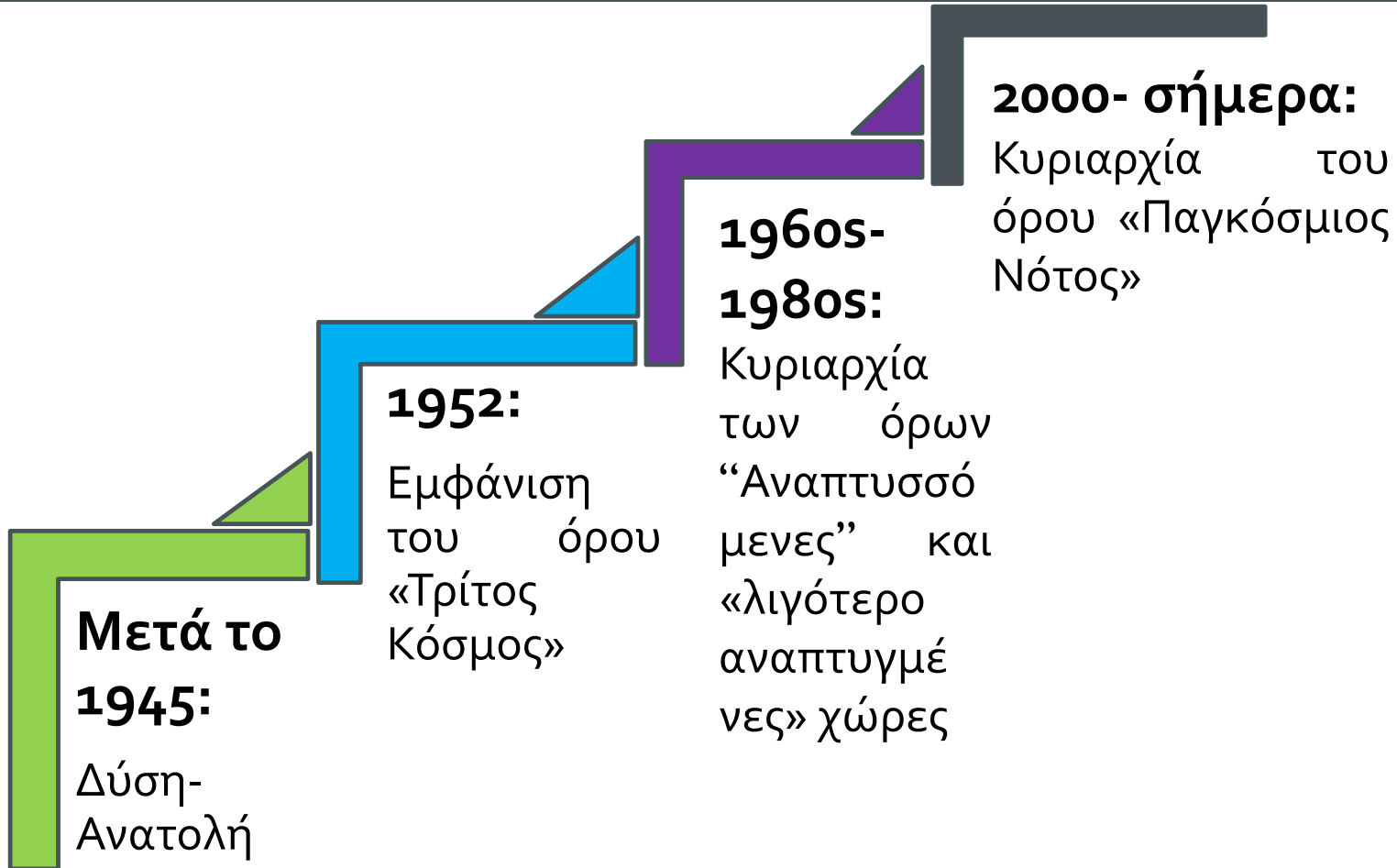
Ρόλος Βορρά

↓
Λόγω ισχύος έχει πρωτεύοντα ρόλο στη διαχείριση της διεθνούς οικονομίας.

↗ Ηγεμονία

↘ Διεθνείς Θεσμοί

2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΟΡΡΑ-ΝΟΤΟΥ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

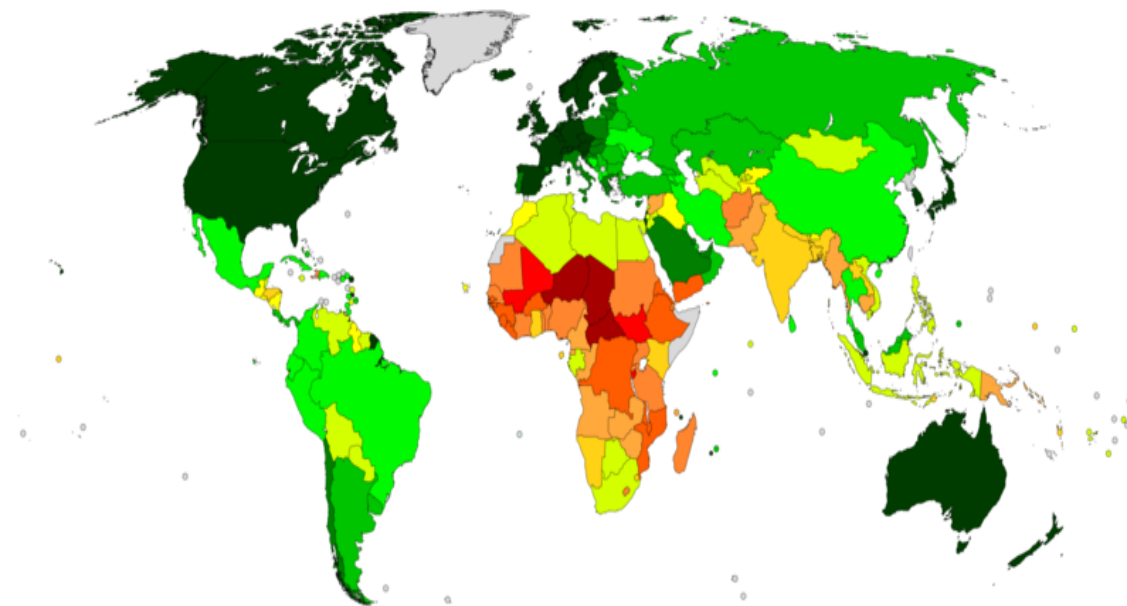

2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ «ΝΟΤΟ»

Κριτήρια Ένταξης

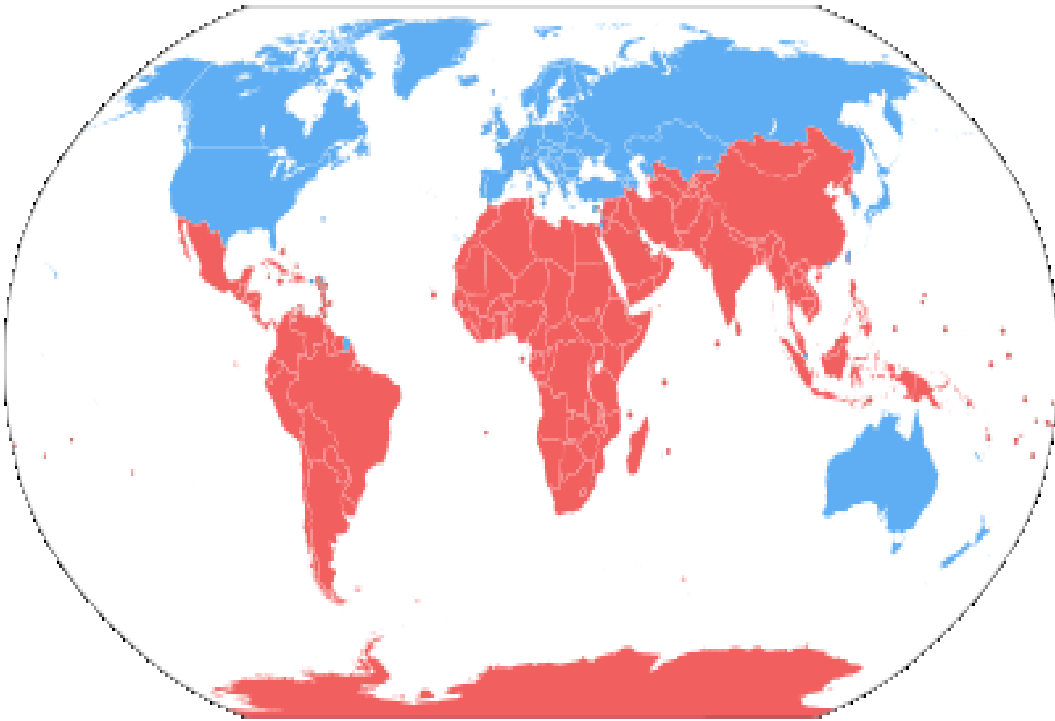
- Χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα.
- Ανεπαρκείς υποδομές.
- Περιορισμένη διαθεσιμότητα σύγχρονης τεχνολογίας.
- Χαμηλό επίπεδο κοινωνικής ανάπτυξης (παιδεία, υγεία, ασφάλεια κλπ).
- Μεγαλύτερη πολιτική αστάθεια.

UN Human Development Index

Πηγή: Wikipedia, λήμμα «Decolonisation»

2. ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

ΝΟΤΟΣ

Διαθέτει το
μεγαλύτερο
κομμάτι του
παγκόσμιου
πληθυσμού

Διαθέτει μικρό
κομμάτι του
παγκόσμιου
πλούτου και
μικρό ρόλο στη
διεθνή οικονομία.

2. ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ «ΠΟΛΟΥ» ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

1955

Αντι-αποικιοκρατική Συνδιάσκεψη του Μπαντούνγκ

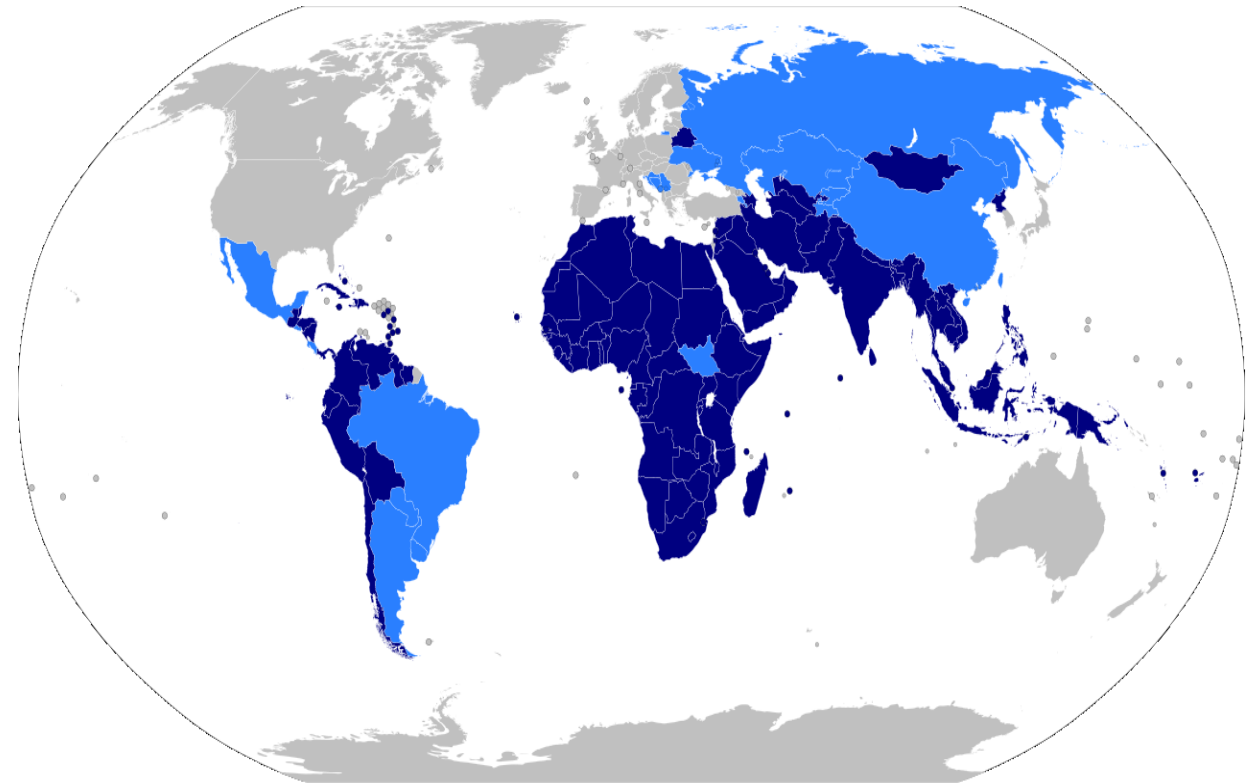
1961

Διάσκεψη κορυφής του Κινήματος των Αδεσμεύτων (Βελιγράδι)

1964

Group of 77

2. ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΠΑΝΤΟΥΝΓΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΔΕΣΜΕΥΤΩΝ

Πηγή: Wikipedia, λήμμα: Bandung Conference

2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΝΟΤΟΥ-ΝΟΤΟΥ

2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ «ΒΟΡΡΑΣ» ΚΑΙ «ΝΟΤΟΣ»

1. Δεν αναδεικνύει το οικονομικό σύστημα των κρατών, κρύβοντας έτσι το βασικό κριτήριο ομαδοποίησης και διαφοροποίησης.
2. Υπονοεί ότι υπάρχει το οικονομικό-κοινωνικό-πολιτικό πρότυπο του Βορρά το οποίο πρέπει να ακολουθήσει ο Νότος, αποκρύβοντας τη σχέση ανάμεσα στον «πλούτο» του Βορρά και τη «φτώχεια» του Νότου.
3. Κρύβει τη μεγάλη ανομοιογένεια στο εσωτερικό του Νότου, π.χ. ανάμεσα σε Νότια Κορέα και Υποσαχάρια Αφρική.
4. Εστιάζει στις διακρατικές ανισότητες και όχι στις ενδοκρατικές.

2. ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΥΠΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑ

3. Η «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ»

Οι 2 πλευρές της σύμφωνα με τον Cohn

1. Διεύρυνση αλληλεξάρτησης μεταξύ κρατών και λαών.
2. Εμβάθυνση αλληλεξάρτησης μεταξύ κρατών και λαών.
3. Εμφάνιση νέων ισχυρών δρώντων πέραν των κρατών: διεθνείς οργανισμοί, πολυεθνικές εταιρείες, ΜΚΟ.

Οι 4 πλευρές της σύμφωνα με το ΔΝΤ:

1. Εμπόριο και συναλλαγές.
2. Κινήσεις κεφαλαίων και επενδύσεων.
3. Μετανάστευση και κινήσεις ανθρώπων.
4. Διάχυση της γνώσης.

3. ΤΡΙΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

1. Ακραίοι ή υπέρμαχοι της παγκοσμιοποίησης:

- Δημιουργείται ένας κόσμος «χωρίς σύνορα»: οι MNCs χάνουν τον εθνικό τους χαρακτήρα και οι εθνικές οικονομίες υποτάσσονται στην παγκόσμια οικονομία.
- Οι αποφάσεις των MNCs και οι επιλογές των καταναλωτών θα οδηγήσουν (χωρίς την παρέμβαση του κράτους) στην ορθολογική κατανομή των παγκόσμιων πόρων.

2. Διεθνιστές:

- Διατήρηση διακριτότητας διεθνών οικονομιών στις διεθνείς συναλλαγές παρά την αύξηση της αλληλεξάρτησης και της δράσης των μη κρατικών δρώντων.
- Οι σημερινές τάσεις στο ρυθμό αύξησης των συναλλαγών δεν είναι καινούριες αλλά παρόμοιες με άλλες περιόδους, όπως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

3. Μετριοπαθείς της παγκοσμιοποίησης:

- Κάνουν διάκριση ανάμεσα στις διεθνείς σχέσεις μεταξύ κρατών και στις παγκόσμιες σχέσεις που αναπτύσσονται χωρίς εδαφικούς περιορισμούς.
- Οι παγκόσμιες διασυνδέσεις είναι σήμερα πιο έντονες και συχνές σε σχέση με το παρελθόν.

3. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΟΗΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

1. Η Παγκοσμιοποίηση δεν είναι ομοιόμορφη παντού. Περισσότερο αγγίζει τα αστικά κέντρα και όχι την ύπαιθρο.
2. Η Παγκοσμιοποίηση δεν προκαλεί το μαρασμό του κράτους.
3. Η Παγκοσμιοποίηση μπορεί να καταλήξει σε πολυδιάσπαση και σύγκρουση καθώς και σε ενότητα και συνεργασία.
4. Η αλληλεξάρτηση και η παγκοσμιοποίηση δεν είναι αποκλειστικά γνωρίσματα της σημερινής περιόδου παρόλο που η αλληλεξάρτηση και η διεθνοποίηση γνωρίζουν σήμερα πρωτόγνωρο βαθμό ανάπτυξης και διαφέρουν ποιοτικά από το παρελθόν.
5. Η Παγκοσμιοποίηση βασίζεται στο γεωγραφικό εύρος του **καπιταλιστικού** οικονομικού συστήματος.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΟΡΟ «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ»

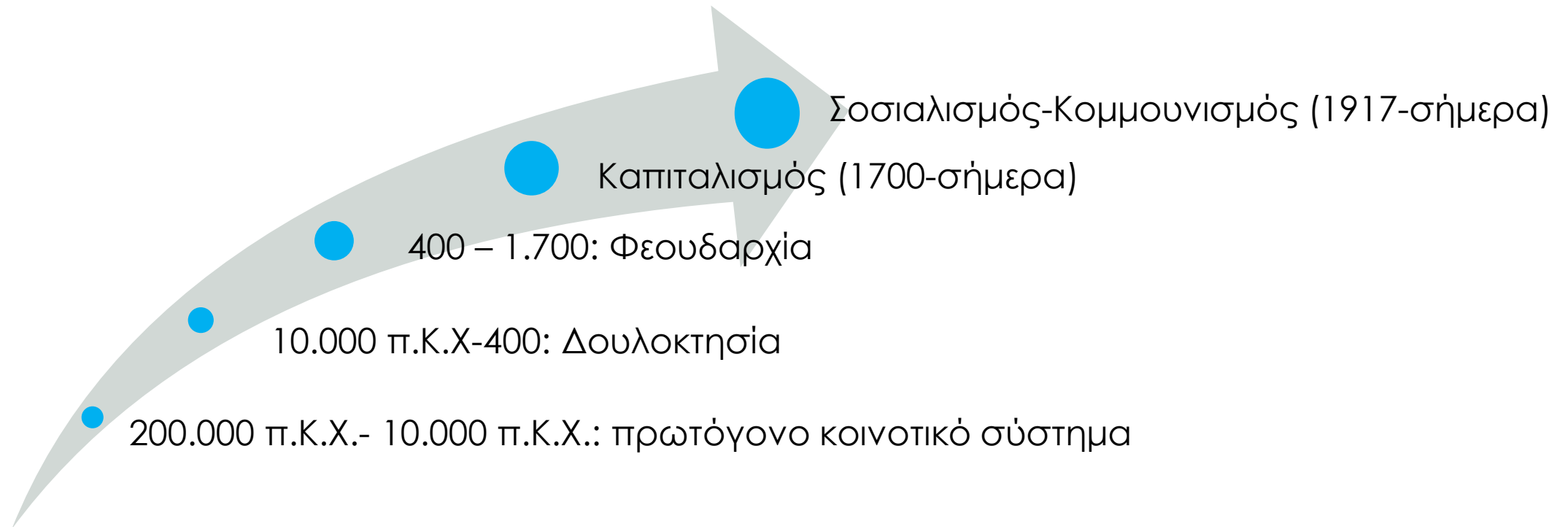
1. Αν με τον όρο αυτό εννοούμε τη διεύρυνση και εμβάθυνση της αλληλεξάρτησης και της διεθνοποίησης τότε όλες οι εποχές θα είναι εποχές παγκοσμιοποίησης, συνεπώς η έννοια χάνει την προσδιοριστική της δεινότητα.
2. Εστιάζει στην ποσοτική έκταση της αλληλεξάρτησης και όχι στον ποιοτικό χαρακτήρα αυτής της αλληλεξάρτησης, ο οποίος καθορίζεται από το οικονομικό σύστημα.
3. Υποτιμάει τις τεράστιες τεχνολογικές ανακαλύψεις του παρελθόντος οι οποίες είχαν πιο ριζικές οικονομικές και κοινωνικές επιδράσεις από τις σημερινές.
4. Πιο εύστοχος ο όρος «όξυνση της καπιταλιστικής διεθνοποίησης».

Ο ΜΑΡΞ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

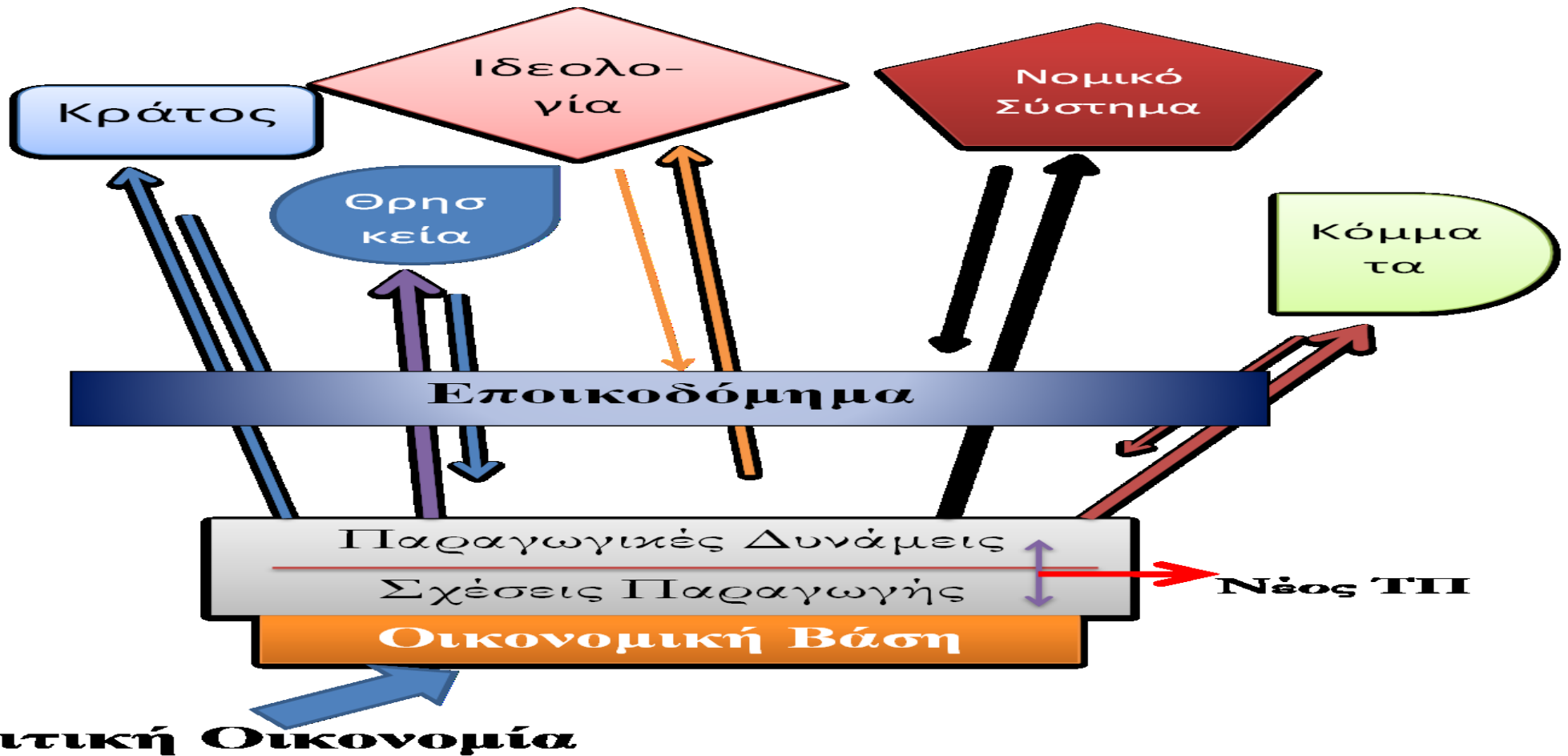
«Η ανάγκη για συνεχώς διευρυνόμενη κατανάλωση των προϊόντων της κυνηγά την αστική τάξη σ' όλη την υδρόγειο. Είναι αναγκασμένη να φωλιάζει παντού, να εγκαθίσταται παντού, να δημιουργεί σχέσεις παντού. Με την εκμετάλλευση της παγκόσμιας αγοράς, η αστική τάξη έχει προσδώσει ένα κοσμοπολίτικο χαρακτήρα στην παραγωγή και την κατανάλωση σε όλες τις χώρες. Προς μεγάλη λύπη των αντιδραστικών αφείρεσε το εθνικό έδαφος κάτω από τα πόδια της βιομηχανίας».

Καρλ Μαρξ, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος* (1848)

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η ΜΑΡΕΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΟΣΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ;

1953: Ιράν
BP

1960: Κογκό
Βελγική Ένωση Ορυχείων

.....

1954: Γουατεμάλα
United Fruits

1961: Κούβα
Αμερικανικές
εταιρείες ζάχαρης

«Πέρασα 33 χρόνια (...) όντας ένας υψηλόβαθμος μπράβος για τις μεγάλες επιχειρήσεις, για τη Wall Street και για τους τραπεζίτες (...) Βοήθησα να καθαρίσουμε τη Νικαράγουα και να στρώσουμε το δρόμο για λογαριασμό της διεθνούς τράπεζας Brown Brothers το 1909-1912 (...) Βοήθησα να γίνουν η Αϊτή και η Κούβα ασφαλές μέρος για την τράπεζα National City ώστε να μπορεί να συλλέγει τα έσοδα της. Βοήθησα στο βιασμό μισής ντουζίνας δημοκρατιών της κεντρικής Αμερικής προς όφελος της Wall Street (...) Το 1927 στην Κίνα βοήθησα ώστε η Standard Oil να μπορεί ανενόχλητη να κάνει τις δουλειές της (...) Βραβεύτηκα με μετάλλια, τιμές, προαγωγές».

2/2020: ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΦΟΡΟ «CHARLES DE GAUL» ΣΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ 8 ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΑΟΖ (TOTAL-ENI)

ΟΙ 3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ: ΟΙ «ΡΕΑΛΙΣΤΕΣ»

1. Το πιο ισχυρό ρεύμα στις διεθνείς σχέσεις.
2. Θεωρούν το κράτος ως τον κύριο παίκτη στη διεθνή πολιτική και εστιάζουν στην έννοια της «ισχύος».
3. Προσεγγίζουν το διεθνές σύστημα ως ένα σύστημα αποκεντρωμένης εξουσίας, στο οποίο κάθε κράτος καλείται να ενδυναμώσει τη δική του ισχύ.
4. Χαρακτηρίζουν τις διεθνείς σχέσεις ως «παίγνιο μηδενικού αθροίσματος» (δηλαδή το κέρδος του ενός κράτους είναι η απώλεια του άλλου).
5. Δίνουν μεγάλη σημασία στα *σχετικά* κέρδη του κάθε κράτους.
6. Υποτιμούν τις αντιθέσεις στο εσωτερικού του κάθε κράτους.

ΟΙ 3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ: ΟΙ «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ»

1. Το πιο ισχυρό ρεύμα στη ΔΠΟ.
2. Δίνουν έμφαση στη σημασία των αγορών, στα δικαιώματα ατομικής ιδιοκτησίας.
3. Αποδέχονται μόνο έναν περιορισμένο ρόλο του κράτους.
4. Χαρακτηρίζουν τις διεθνείς σχέσεις ως «παίγνιο θετικού αθροίσματος», στο οποίο όλα τα κράτη βγαίνουν κερδισμένα.
5. Υποτιμούν τον άνισο πολλές φορές χαρακτήρα των σχέσεων ανάμεσα σε περισσότερο και λιγότερο ισχυρά κράτη.

ΟΙ 3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ: ΟΙ «ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΔΟΜΙΣΤΕΣ»

1. Εστιάζουν στους «δομικούς» παράγοντες του διεθνούς συστήματος οικονομικών σχέσεων, δηλαδή στον καπιταλιστικό χαρακτήρα τους.
2. Αποδέχονται ότι οι διεθνείς σχέσεις εδράζονται –όπως και οι εσωτερικές σχέσεις– στην εκμετάλλευση της εργατικής τάξης από την αστική τάξη.
3. Υποστηρίζουν ότι ακριβώς όπως και οι σχέσεις ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις στο εσωτερικό των κρατών είναι ανισότιμες, το ίδιο ισχύει και για τις σχέσεις ανάμεσα στα κράτη.
4. Σε αντίθεση με τους ρεαλιστές και τους φιλελεύθερους, δεν υποστηρίζουν το καπιταλιστικό σύστημα αλλά την ανάγκη του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας.

ΑΙΤΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

1. Η εξέλιξη αυτών των σχολών και η αλληλεπίδραση τους έχει καταστήσει ασαφή τα όρια μεταξύ τους.
2. Συχνά εμφανίζονται υβριδικές θεωρίες, όπως οι θεωρίες της «ηγεμονικής σταθερότητας» και του «κανονιστικού πλαισίου».
3. Οι σχέσεις ανάμεσα στους εγχώριους θεσμούς και της ΔΠΟ δεν εντάσσεται εύκολα σε καμιά από αυτές τις 3 προσεγγίσεις.
4. Εμφάνιση νεότερων προσεγγίσεων, όπως ο κοινωνικός κονστρουκτιβισμός και ο φεμινισμός.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ποιο είναι το αντικείμενο της ΔΠΟ και ποια η σχέση της με άλλα αντικείμενα;
2. Ποιοι είναι οι 3 θεματικοί «άξονες» η οποίοι θα διαπερνάν την ανάλυση όλων των αντικειμένων του μαθήματος;
3. Ποιες είναι οι βασικές θεωρητικές σχολές της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας (ΔΠΟ) και ποια τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά τους;